

Tisto bolj ključno pri celotnem podvigu pa je bila težnja po prilagodljivosti in kreativnosti, s katero naj bi proletarsko gibanje (re)konstruiralo sovjetsko državo. Po poti funkcionalističnega delovanja bi tedanjó parolo lahko formulirali na sledeč način: *proletarci, kreirajte, organizirajte, izobražujte (se), vendar učinkovito/hitro/mudi se/ni časa*.¹⁷ Pri tem je bil model vsekakor sovjetski intelektualni revolucionar, posameznik, čigar sposobnosti so bile obenem prilagojene partikularnim zahtevam, podkrepnjene s strokovnim znanjem in univerzalno aplikabilne na druge družbene sfere. Debata o usodi intelektualcev je bila resnično usodna, saj čez noč »biti intelektualec ni bila več pravica, temveč podeljen privilegij« (Milner, 1984: 119), vselej priročen, vendar tudi enostavno zavrgljiv.

Opisani dogodki so znova pripeljali na plan vprašanje posedovanja vednosti, a tokrat ni bilo več tretje opcije; komunisti so bili dokončno primorani izobraziti lastne kadre. Geslo, ki ga je populariziral film *Veseli fantje* (*Vesyolye rebyata*), »Ko naša država zahteva, da postanemo heroji, tedaj lahko vsakdo postane heroj«, je dobilo zdaj svojo dovršeno obliko: »Ko naša država zahteva, da postanemo intelektualci, tedaj lahko vsakdo postane intelektualec.« Ta maksima je zahtevala nadaljnje prilagoditve: če želimo zgraditi prihodnost sovjetskega življenja, moramo »zagospodariti znanosti« in si pridobiti vednost, za kar je potreben potrpežljiv in vztrajen študij – Leninovo reklo *Učiti se, učiti se, učiti se* ni bil več samo ideal, temveč je postal neizogibna obveza. Z obvladanjem tehnologije je samo boljševiško-proletarsko ljudstvo postalo strokovnjaki-intelektualci. Kakšno vlogo in značaj bo imel novi intelektualec, ni bilo več pod vprašajem, saj je tudi tu obveljal socialni minimum, torej razredna pripadnost in izobraženost. Za intelektualno delovanje se tako niso več odločali le maloštevilni navdušenci nad javnim umovanjem, saj je postala to univerzalna zahteva (človekova dolžnost je dovrševati druge ljudi), na kateri je stal ali padel celoten modernistični projekt dovrševanja bivanja človeka.

Kakšno vlogo ima potemtakem še lahko intelektualec, če se mu odvzame privilegirano značilnost, ki ga definira, tj. spretnost posedovanja in razširjanja vednosti? Še poslednjič se vrnimo k Fichtejevi logiki: tu

¹⁷ Kot pokaže v svoji knjigi *O skoposti* Mladen Dolar (2010), je v teoloških razpravah intelektualec sedel zelo blizu oderu. Slednji je imel privilegirano sposobnost, da je izigral čas, časovno razliko med posojilom in vračilom je izkoristil kot presežno vrednost, obresti *creatio ex nihilo*. Do svojega bistva je prišel s stranskim produktom, ki si ga po definiciji ne bi smel lastiti. Podobno stori intelektualec, ki posreduje med javnim in zasebnim, ter izkoristi njun presežni moment, vednost. Če je oderuh tisti, ki si od občosti/Boga prisvoji/odtuji čas, potem je intelektualec analogno odtujil občosti/Bogu vednost, ki jo ponuja dalje in zahteva zanjo oblast.